

Britský spisovatel a publicista, jeden ze zakladatelů a hlavních tvůrců žánru **science-fiction**, ale také propagátor **feministické tematiky**.

H. G. Wells se narodil v rodině **drobného obchodníka a dlouholetého profesionálního hráče kriketu**. Rodina patřila do nižší střední třídy, permanentně zápasila s hrozbou zjevné chudoby. Wells se podle přání rodičů učil na **prodavače v obchodě s látkami**, ale rutinní a intelektuálně nepodnětná profese jej odpuzovala. Když jeho matka začala pracovat jako komorná v jihoanglickém panském sídle Uppark a Wells mohl využívat tamější knihovnu, rozhodl se studovat **učitelství přírodovědných předmětů**. Odjakživa táhnul k popularizační publicistice. Během svých londýnských vysokoškolských studií byl žákem mj. proslulého darwinisty

Thomase Huxleye.

Na **vysoké škole** se Wells stal spoluzakladatelem a přispěvatelem školního časopisu, vynikl jako zapálený a zdatný diskutér. Byl malé postavy (asi 160 cm) a měl nemelodický hlas, ale poutal pozornost svěžím řečnickým i vypravěčským stylem, který dokázal okořenit typicky anglickou duchaplností. zajímal se i o společenskovední témata, prosazoval levicové reformy v duchu londýnské intelektuální **Fabiánské společnosti** (nazvané podle římského vojevůdce Quinta Fabia, řečeného Váhavec /Cunctator/, který porážel Kartagince sérií drobných útoků). Wells několik let k fabiáncům náležel, ovšem jejich nejpopulárnější postavou byl slavný dramatik **George Bernard Shaw**.

V r. 1890 absolvoval s titulem bakaláře zoologie a začal učit na **polovenkovských školách**. Oženil se (1891) se sestřenicí Isabel, ale jejich bezdětné manželství trpělo špatnými materiálními podmínkami a nudným stereotypem; oba se ovšem vlastním příkladem podíleli na popularizaci **cykloturistiky**, která tehdy přicházela do módy jako emancipační varianta trávení volného času pro příslušníky nižší střední třídy.

Wells po celý život vynikal značnou **erotickou náruživostí**; V r. 1894 opustil Isabelu a začal žít se svou nedávnou studentkou Amy (kterou ovšem nazýval Jane). V r. **1895** publikoval román **Stroj času**, který okamžitě zaznamenal velký úspěch; jde o příběh Poutníka časem, který se na svém vynálezu dostane až na vzdálený konec lidských dějin a zjistí, že vyšší třídy lidské společnosti zdegenerovaly v infantilní nečinnosti, zatímco podzemní tvorové-dělníci se chystají svět navždy ovládnout. Román byl inspirován filozofickým uchopením tehdy nově objevených termodynamických zákonů: lze-li pravidla o výměně a vyrovnávání teplot vztáhnout metaforicky na společenský vývoj, čeká nás na konci dějin utkvělá stagnace. Tento závěr, Wellsem beletristicky zpracovaný, dobře odpovídal náladám epochy konce století a román učinil z Wellse takřka přes noc úspěšného, žádaného a finančně zabezpečeného spisovatele.

Wells publikoval **během 13 let 10 SF románů** a – v delším časovém období – **několik desítek povídek** téhož nebo podobného žánru. Otevřel nebo objevně rozvinul všechna témata, jimiž se SF literatura až dodnes zabývá. Vedle Mary Shelleyové, Edgara Allana Poea a Julese Verna je považován za jednoho ze zakladatelů i klíčových autorů žánru science fiction. Z těchto jeho knih je nejslavnější **Válka světů** o invazi Martanů na zemi. Ikonické dílo obsahuje všechny základní motivy, jaké lze v příbězích o meziplanetárních střetnutích nalézt (další senzaci způsobil ještě o mnoho let později začínající americký herec Orson Welles, když ve vzrušeném roce 1938 odvysílal na americkém Středozápadě Válku světů ve zmodernizované rozhlasové adaptaci a vyvolal hromadnou paniku, protože posluchači příběhu uvěřili).

Wells a Jane měli dva syny, George Philipa (Gipa) a Franka. první z nich se stal zoologem, druhý se věnoval nakladatelské práci. S fabiánci se Wells rozešel z důvodů ideových (považoval je za málo radikální, ovšem po letech mu stejnou výtku adresoval George Orwell) i kvůli svým mimomanželským intimním aférám.

V r. 1909 prožil krátký, ale intenzivní vztah s krásnou začínající feministickou aktivistkou a publicistkou Amber Reevesovou (1887 – 1981). Narodila se jim dcera Anna-Jane, a ačkoli se pokusili začít nový, společný život ve Francii, nakonec se rozešli a Amber se vzápětí vdala. Zůstala však Wellsovou

velkou uměleckou inspirací: vznikla podle ní titulní postava Wellsova románu *Anna Veronika* o dívce, kterou přivede do Londýna touha po vzdělání a která se tam navíc zapojí do bojů za volební právo žen.

Některé Wellsovy romány poutaly pozornost i prognostickými parametry. Wells předpověděl obě světové války, tu první románem *Osvobozený svět* (vydáno začátkem 1914), tu druhou romány *Válka ve vzduchu* a *Diktátor*. Zároveň ovšem napsal také svou první dystopii: román *Až spáč procitne* o společnosti blízké budoucnosti, ovládané finančními korporacemi, proti jejichž moci se ovšem chystá násilná vzpoura.

Od r. 1914 po zhruba deset let Wells udržoval intimní vztah se začínající spisovatelkou a pozdější velmi proslulou publicistkou a feministkou Rebeccou Westovou (1892 – 1983), měli syna Anthonyho.

Za **První světové války** se Wells zapojil do širších, i mezinárodních snah význačných intelektuálů predikovat možný vývoj poválečného svobodnějšího světa. Po válce se hlavním žánrem jeho tvorby stala **publicistika**, popularizující socialistické (vlastně sociálnědemokratické) ideje, moderní pojetí dějin i nejnovější přírodovědné poznatky. Na posledních dvou okruzích spolupracoval s renomovanými vědci, mj. s biologem Julianem Huxleyem, vnukem Wellsova učitele Thomase Huxleye a bratrem spisovatele Aldouse Huxleye, který napsal proslulou dystopii *Konec civilizace; A Brave New World*), jež vznikla jako umělecká polemika s některými Wellsovými knihami.

Když v r. 1924 navštívil Anglii mladý, ale již proslulý český spisovatel mj. žánru varovné science fiction **Karel Čapek** (světově úspěšné drama *R.U.R.*, román *Krakatit*), Wells se s ním setkal v domě Westové a oba se spřátelili.

Wells podnikal cesty po světě; byl dlouholetým předsedou mezinárodního **PEN klubu**. V bolševickém Rusku zrealizoval literárně zpracované interview s komunistickým vůdci Vladimírem Iljičem Leninem a Josifem Stalinem. V **Československu** se setkal s prezidentem **Tomášem G. Masarykem** a v létě **1938** navštívil Československo opět a také v Británii apeloval na britské politiky, aby opustili smířlivou politiku appeasementu vůči Hitlerově Německu a aby pomohli mladé středoevropské republice se ubránit proti nacismu. Neúspěšně prosazoval Čapka místo sebe do čela PEN klubu.

Wellsovou patrně poslední milenkou byla ruská emigrantka Moura Budbergová, kterou přebral ruskému spisovateli Maximu Gorkému. Za Druhé světové války téměř osmdesátiletý Wells již trpěl chorobami, ale vzpomíná se na něj jako na muže, který navzdory naléhání přátel zůstal v centru bombardovaného Londýna a dokonce se účastnil civilního protiletectvého hlídkování. Vyjádřil přání mít na hrobě epitaf: *Já vám to říkal, vy zatracení blázni!*

Některá díla:

SF romány *Stroj času* (The Time Machine; 1895). *Ostrov doktora Moreaua* (The Island of Doctor Moreau; 1896), *Neviditelný* (The Invisible Man; 1897), *Válka světů* (The War of the Worlds; 1898), *Až spáč procitne* (When the Sleeper Wakes; 1899; později přepracováno a vydáno 1910 pod mírně pozměněným názvem), *První lidé na Měsíci* (The First Men in the Moon; 1901), *Pokrm bohů* (The Food of the Gods and How It Came to Earth; 1904), *Moderní Utopie* (A Modern Utopia; 1905), *Za dnů komety* (In the Days of the Comet; 1906) a *Válka ve vzduchu* (The War in the Air; 1908). *Osvobozený svět* (The World Set Free; 1914);

Společenské romány s autobiografickými prvky *Láska a pan Lewisham* (Love and Mr Lewisham; 1900), *Kipps* (1905), *Tono-Bungay* (1909), *Příběh pana Pollyho* (The History of Mr Polly; 1910);

Romány o ženách *Anna Veronica* (Ann Veronica; 1909), *Manželství* (Marriage; 1912)